

Fondazzjoni għall-Konservazzjoni tan-Nahla Maltija

Għall-Apikultura Sostenibbli

Referenza 23-04

Illum l-ghoxrin jum ta' Mejju tas-sena elfejn u tlieta u ghoxrin.

IT-Tum Dinje tan-Nahal,

TALBA BIEX IN-NAHLA MALTIJA TIĠI DIKJARATA BĦALA L-INSETT NAZZJONALI

Lill-Awtorità għall-Ambjent u r-Risorsi,

Il-‘Fondazzjoni għall-Konservazzjoni tan-Nahla Maltija’ li hi rreġistrata mal-Uffiċċju tal-Kummissarju għall-Organizzazzjonijiet Volontarji (VO/2403) qiegħda formalment tibghat din it-talba skont il-provedimenti tal-leġislazzjoni sussidjarja 549.120 rigward ir-Regolamenti dwar il-Harsien ta’ Speċi Protetti (Dikjarazzjoni ta’ Speċi Nazzjonali), biex in-Nahla tal-ghasel Maltija, jew kif xjentifikament hi magħrufa Apis mellifera ruttneri, tiġi ddikjarat bħala l-Insett Nazzjonali.

In-Nahla Maltija

Fost ir-regjuni li l-ispeċi tan-nahla tal-ghasel (*Apis mellifera*) hi indigena, insibu dak Mediterranju. Fil-gzejjer Maltin, insibu tghammar is-sottospeċi (razza) tan-nahla tal-ghasel Maltija (*Apis mellifera ruttneri*) li tinsab biss fl-arċipelagu Malti, fatt li jagħmilha endemika għal dawn il-gzejjer. Huwa ċar li l-karatteristiċi tan-Nahla Maltija qed jiġu mniġġsa min-naħal tal-ghasel ta’ razez barranin li qegħdin jiġu impurtati f’pajjiżna. Peress li n-naħal tal-ghasel jitghammar fuq barra b’distinzzjoni minima bejn sottospeċi differenti, dan qiegħed iwassal sabiex il-genetika tan-Nahla Maltija li kienet iżolata għal għexieren ta’ snin tithallat (*hybridisation*). Konsegwentament, minhabba dan it-taħlit in-Nahla Maltija qiegħda tinqered għaliex qed tiflew il-karatteristiċi ‘Maltin’ li kienu jsawwruha u jagħmluha unika fost in-naħal

tal-ghasel. Iktar minn hekk, dan iwassal sabiex l-adattament li kellha biex tgħix f'abitat u klima lokali jintilef ukoll. Il-proċessi evoluzzjonarji li waslu sabiex din is-sottospeċi tiffurma, fosthom tas-sopravivenza tal-aktar tajbin (*survival of the fittest*), ġew imfixkla bil-kbir għad-detriment tas-sottospeċi li tagħmel parti mill-patrimonju naturali haġ Malti. Il-proċess antropoġeniku ta' tahlit bla dubju tefa' lil din is-sottospeċi endemika għal pajjiżna f'riskju serju t'estinzjoni.

Tajjeb li ssir ukoll referenza għas-settur apikulturali lokali, li jiddependi intrinsikament fuq in-naħla tal-ghasel Maltija. Fil-kuntest tat-tibdil fil-klima, il-protezzjoni tas-sottospeċi lokali hi ukoll importanti ferm. Il-potenzjal t'addament għal klima iktar harxa fil-futur qarib qiegħda biss fil-konservazzjoni tas-sottospeċi endemika. L-importanza tal-konservazzjoni tan-naħla lokali u t-trobbija tagħha hu vantaġġuż u ta' importanza. Fiha innifisha s-sottospeċi Maltija għandha valur intrinsiku sforz l-endemicità tagħha, li tkompli tarrikkixxi il-bijodiversità lokali. Il-konservazzjoni ta' din is-sottospeċi huwa neċessarju anke f'ambitu t'apikultura sostenibbli fil-ġejjieni.

Dwar il-Fondazzjoni

L-iskop ewlieni tal-'Fondazzjoni' hu sabiex tfassal u taħdem fuq pjan t'azzjoni dwar il-konservazzjoni tan-Naħla Maltija u tiegħu hsieb il-koordinament u l-eżekuzzjoni tiegħu. Din il-fondazzjoni qed taħdem fuq kwistjonijiet li għandhom x'jaqsmu man-Naħla Maltija b'dawn l-oġettivi li huma bbażati fuq l-għan prinċipali;

- a) Tgħarraf bl-importanza tan-Naħla Maltija għall-ambjent naturali ta' pajjiżna (ekoloġija) u għas-settur tal-apikultura u f'iktar sens wiesgħa dak agrikolu.
- b) Tgħarraf li n-Naħla Maltija tagħmel parti mill-patrimonju naturali Malti u għalhekk jisthoqqilha li tiġi kkonservata b'mod olistiku.
- c) Tinkoraġġixxi l-għarfien, it-trobbija u r-riċerka fuq in-naħla endemika Maltija.
- d) Tiġbor taħt umbrella waħda u tikkoordina entitajiet varji, individwi u organizzazzjonijiet mhux governattivi li għandhom interess fil-konservazzjoni tan-Naħla Maltija.
- e) Tagħmel pressjoni biex jiġi mfassal pjan sabiex in-Naħla Maltija tkun protetta b'mod olistiku.

Rapport Legali dwar il-Protezzjoni tan-Nahla Maltija

Il-‘Fondazzjoni għall-Konservazzjoni tan-Nahla Maltija’ flimkien mas-Sur David Chetcuti Dimech (awtur ewlieni u gradwat fil-ligi) u l-Professor Simone Borg (akkademiku supervizorju u professur fil-Fakultà tal-Ligi fl-Università ta' Malta), ikkonkludejna rapport legali li jitratta ‘Il-Protezzjoni tan-Nahla Endemika Maltija’. Dan ir-rapport gie ppublikat fil-ġurnal ‘*European Energy and Environmental Law Review*’¹. Din il-karta legali tirriċerka diversi modi ta’ kif in-Nahla Maltija tista’ tigi protetta b’mod olistiku billi jiġu applikati ligijiet kurrenti Maltin, Ewropej u Internazzjonali. L-istudju jitlaq mill-premessa li t-taħlit tal-ġenetika li jinholoq mill-proċess ta’ *hybridisation*, hu wkoll meqjus bħala tip ta’ tniġġis, u għaldaqstant jagħmel ħsara ambjentali. Il-prinċipju prekawzjonarju huwa wkoll elenkat. Il-karta legali teżamina kif naħal lokali go pajjiżi jew reġjuni Ewropej ġew protetti u x’kienu l-konklużjonijiet tal-qorti Ewropeja meta dawn il-ligijiet ġew sfidati. Ir-rapport ifassal diversi rakkomandazzjonijiet ta’ kif in-Nahla Maltija tista’ tigi protetta. L-aktar waħda plawsibbli hi li din in-Nahla tigi ddikjarata bħala ‘L-Insett Nazzjonali’. B’din id-dikjarazzjoni tkun qed tinghata l-ġhola livell ta’ protezzjoni li din is-sottospeċi endemika.

Talba

Skond ir-regolamenti dwar il-Harsien ta’ Speċi Protetti (Dikjarazzjoni ta’ Speċi Nazzjonali L.S. 549.120) kif indikat f’artiklu 4(a) l-Awtorità għall-Ambjent u r-Riżorsi hi l-amministratur ta’ dawn ir-regolamenti. L-istess ligi f’artiklu 5 tgħid li l-awtorità kompetenti tista’ tiddikjara aktar Speċi Nazzjonali sakemm dawn l-ispeċi jkunu jaqgħu taħt xi waħda jew aktar mill-kriterji li ġejjin:

- (a) speċi selvaġġi indiġeni għall-Malta jew li huma rappreżentattivi tal-flora u fauna ta’ Malta; jew
- (b) speċi selvaġġi endemiċi għall-Gżejjer Maltin u l-ilmijiet u l-ibhra tagħhom; jew
- (ċ) speċi ta’ importanza partikolari minhabba l-interess xjentifiku, ekoloġiku, fuq il-biodiversità, bioġeografiku, pajsagġ jew interess edukattiv li jqajmu; jew
- (d) speċi li għandhom konnessjoni speċifika kulturali jew storika ma’ Malta u mal-identità tagħha; jew
- (e) speċi mhedda, rari, u possibbilment estinti, partikolarment speċi b’firxa ristretta f’Malta; jew

¹ Dimech, David Chetcuti, Simone Borg, Abner Joe Buttigieg, and Dylan Farrugia. "Review of the Maltese and European Laws related to the Genetic Protection of the Endemic Maltese Honey Bee (*Apis mellifera ruttneri*)."
European Energy and Environmental Law Review 32, no. 3 (2023).

- (f) speċi karizmatiċi li jservu bħala simbolu jew punt fokali biex jitqajjem għarfien u kuxjenza ambjentali u li jistgħu jiġu meqjusa bħala speċi xempju; jew
- (g) speċi li għandhom potenzjal li jkabbru l-interess għall-ħarsien tal-ambjent naturali jew li kapaċi jinfluwenzaw f'mod favorevoli attitudnijiet favur il-konservazzjoni u l-immaniġġjar tal-ambjent; jew
- (h) speċi li fl-opinjoni tal-awtorità kompetenti jissodisfaw kriterji rilevanti simili għal dawn.

In-Nahla tal-ġhasel Maltija taqa' taht iktar minn waħda mill-kriterji imsemmija u għaldaqstant jixirqilha dan it-titlu. Infakkru wkoll li l-konservazzjoni tan-Nahla Maltija kienet wkoll proposta (numru 596) fil-manifest elettorali tal-partit preżentament fil-gvern. Nemmu wkoll li b'din id-dikjarazzjoni n-Nahla Maltija tista' sservi bħala l-*mascot* tal-*'Istrateġija dwar id-Dakkara'* li l-Awtorità għall-Ambjent u r-Rizorsi qiegħda tfassal bħalissa. Il-liġi stess tagħmel aċċen għal użu ta' "speċi karizmatiċi li jservu bħala simbolu jew punt fokali biex jitqajjem għarfien u kuxjenza ambjentali u li jistgħu jiġu meqjusa bħala speċi xempju". Din id-dikjarazzjoni tmur ukoll id f'id mal-*'Istrateġija Nazzjonali fuq il-Biodiversità għal 2030'* li l-istess Awtorità qiegħda tfassal, għaliex dan ikun pass sod lejn il-protezzjoni tal-biodiversità fragli lokali.

Nittamaw li l-Awtorità tilqa' t-talba tagħna li fl-għeruw tagħha għandha skopijiet nobbli mmirati lejn il-protezzjoni u l-konservazzjoni tal-wirt naturali ħaj li nsibu f'dawn il-gzejjer, b'riżq il-ġid komuni. Nirringrazzjawkom bil-quddiem.

Tislijiet,

Fondazzjoni għall-Konservazzjoni tan-Nahla Maltija (VO/2403)

Dylan Farrugia, B.Sc. (Hons.) Biology (Melit.), M.Sc. Mol. & Cell Biology (Melit.)
Ko-Fundatur u Amministratur (President) tal-KNM

Abner Joe Buttigieg, B.Sc. (Hons.) Biomed. Sc. (Melit.), M.Sc. Med.Micro. (Ulster)
Ko-Fundatur u Amministratur (Segretarju) tal-KNM

Neil Cutajar, B.Sc. (Hons.) Biology & Chemistry (Melit.)
Amministratur (Teżorier) tal-KNM